

РОЛЬ ДЕРЖАВИ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ ТА ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ

DOI 10.52363/2414-5866-2021-1-36
УДК 351.88::342.95

*Астахов В.Д., ад'юнкт ННВЦ, НУЦЗУ, м. Харків,
ORCID: 0000-0003-0398-778X*

*Astakhov V., Associate of Training-Production-Research Center,
National University of Civil Defense of Ukraine, Kharkiv*

МЕХАНІЗМИ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

MECHANISMS OF FOREIGN EXPERIENCE STATE POLICY AGAINST CORRUPTION

У статті розглянуто новий науковий підхід до визначення сутності механізму державної політики протидії корупції. На основі аналізу міжнародного індексу «TransparencyInternational» розглянуто взаємозалежність можливого, приблизного укорінення корупції в Україні та можливого, приблизного укорінення корупції як країн що сприймаються найменш корумпованими, такі тих країн, що сприймаються найкорумпованими.

Виявлено закономірність між найменш корупційними та найбільш корупційними країнами, що в більшості випадків, можливо, відповідає дійсності. Але на прикладі деяких країн, у тому числі і України виявлено невідповідність виявленої закономірності що засвідчує відсутність чіткого поняття «корупція». Проаналізовано неможливість встановлення рівня ураження корупції у Світі. При цьому показано не точність самого поняття «корупція» та не відповідність дійсності.

Встановлено, що в основі механізму боротьби з корупцією має бути зовсім інший підхід. Цей підхід повинен враховувати обов'язково психологічні складові. Розгляд запропонованого поняття «корупція» до якого застосовано додаткові поняття точніше розкриває сутність терміну «корупція», встановлює закономірність її виникнення що дає змогу використовувати його у повсякденній діяльності охоплюючи всі сфери життя в яких можливе утворення корупційних угод, та виявлено взаємозалежність психологічної поведінки людей яка закладена на інстинктивному рівні, яка є одним із чинників вчинення корупційних угод.

Ключові слова: *корупція, індекс CPI, індекс WHR, «проект Венера», глибина ураження корупції, корупційні угоди, «особливий стан», «угоди між людьми», «особливі обов'язки».*

The article considers a new scientific approach to determining the essence of the mechanism of state policy to combat corruption. Based on the analysis of the international index "Transparency International" the interdependence of possible, approximate rooting of corruption in Ukraine and possible, approximate rooting of corruption of both the countries perceived as the least corrupt and those perceived as the most corrupt is considered.

A pattern has been identified between the least corrupt and the most corrupt countries, which in most cases may be true. But on the example of some countries, including Ukraine, the discrepancy of the revealed regularity is revealed, which testifies to the lack of a clear concept of "corruption". The impossibility of establishing the level of corruption in the world is analyzed. At the same time, the accuracy of the very concept of "corruption" and inconsistency with reality are shown.

It is established that the anti-corruption mechanism should be based on a completely different approach. This approach must take into account the psychological components. Consideration of the proposed concept of "corruption" to which additional concepts are applied more accurately reveals the essence of the term "corruption", establishes the pattern of its occurrence that allows its use in everyday life covering all spheres of life in which corruption agreements can be formed. at the instinctive level, which is one of the factors in making corrupt deals.

Key words: *corruption, CPI index, WHR index, "Venus project", depth of corruption, corruption agreements, "special status", "agreements between people", "special responsibilities".*

Постановка проблеми. Незважаючи на істотні дослідження в області боротьби та протидії корупції, існування безлічі різноманітних джерел інформації, використуванні великої кількості методів боротьби з нею, існування найрізноманітніших поглядів на цю проблематику, проведення найрізноманітніших досліджень, на сьогоднішній день в світі не існує жодної країни в якій б корупція була викорінена повністю. Корупція залишається однією з найгостріших проблем Світу.

Неможливо з'ясувати її справжні масштаби, дійсну глибину ураження, реальну статистику та повний негативний вплив корупції на населення світу, та без сумніву за теперішніх існуючих методів виявлення корупційних правопорушень ми цього не можемо встановити, а існуючі методи боротьби з корупцією не зовсім дієві, або не використовуються по певних причинах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Результати аналізу Жака Фреско, та його погляди що висвітлені у «Проекті Венера» дійшли висновку що основа корупції лежить в устрої суспільства, корупція є фундаментом грошової системи, причина прояву корупції моральний порок є саме організація світового устрою фінансової системи та єдиний мотив корупції є отримання прибутку.

Постановка завдання. Проаналізувати приблизний рівень ураження корупції у світовому суспільстві, встановити більш точне поняття «корупція», з'ясувати приблизну закономірність виникнення її, та дослідити психологічно-інстинктивну поведінку людей що змушує їх до здійснення корупційних угод.

Виклад основного матеріалу. Якщо спробувати встановити хоча б приблизний рівень ураження корупції, тоді можна розглянувши існуючий найвідоміший, основний, незалежний, міжнародний індекс «Transparency International» (по тексту CPI), який аналізує та показує сприйняття рівня корупції більшості країн, він показує не фактичний стан рівня корупції країн, а лише сприйняття корупції тієї чи іншої країни відносно інших країн.

Станом на травень 2021 року розглянувши перших (5-10 країн), останніх, та ще 5-10 країн з найрозвиненішими економіками (можна проаналізувати ще більше) спостерігається певна закономірність:

В країнах: Данії, Фінляндії, Нової Зеландії та інших що очолюють рейтинг CPI, спостерігається високий соціальний рівень життя серед населення, висока довіра до влади, високий ступінь соціального захисту. Ці країни є одні із найщасливіших країн світу за індексом WHR, в них рівень злочинності є одним з найнижчих, в загальному баченні вони по більшості параметрах рівня життя займають найвищі позиції. Також до них можна віднести країни-гіганти що мають найрозвиненіші економіки світу.

В країнах: Сомалі Ємен Сирія Південний Судан та інших країнах, що замикають рейтинг CPI: спостерігається тривалі війни, в тому числі громадянські, дуже низький рівень соціального розвитку, влади майже немає та вона в цих країнах не користується авторитетом серед населення, високий рівень злочинності, узагальнюючи вони є невідповідними до життя у порівнянні з країнами що очолюють рейтинг CPI.

Сильно виділяються Сполучені Штати що займають 25 місце рейтингу CPI за 2020-й рік. Федеральна Резервна Система в них знаходиться у приватних руках які можуть приймати рішення щодо випуску доларової валюти, та її обміну на облігації США (зазвичай по запиті самої країни США) в результаті чого виникає державний борг по факту з нічого.

Іншою стороною США є її зовнішня політика щодо підозрілого впливу (підозра) на інші країни світу від них, що спонукає до міжнародних конфліктів заробляючи на цьому великі гроші.

Виникає питання до такої країни з таким фінансовим потенціалом, з таким підходом до зовнішньої політичної діяльності займає досить високе 25 місце що суперечить вище виявленої закономірності, адже в США майже найкращий рівень життя серед населення.

Але це не стверджує що в Америці фактичний рівень корупції значно нижчий за рівень корупції країн що знаходяться значно нижче від США по

рейтингу СРІ, щовикликає дуже багато запитань до такого рейтингу, та враховуючи те що рейтинг СРІ показує лише сприйняття корупції а не навіть приблизний її стан, можна з впевненістю стверджувати що існуюча статистика не відповідає дійсності.

Також слід додати що станом, на 2020 рік Україна займає 117 місце серед 180 країн що входять у дослідження СРІ. Серед можливих 100 балів Україна набрала лише 35. Отже, з точки зору зовнішньої оцінки ми сприймаємось як досить корупційна країна. Але, і тут є непояснені факти, в Україні з 2014 року йде громадянська війна, влада не користується авторитетом, рівень життя з кожним днем все нижче і нижче падає, а по рейтингу СРІ ми додали два бали, що також показує деяку не відповідність.

Розглянувши офіційну статистику МВС України за 2013-2019 роки (на момент написання статті на сайті МВС України була відсутня статистика за повний 2020-й рік), якщо звернути увагу на стан боротьби з корупцією по цих роках більш детально, можна помітити, що в середньому в рік розглядається приблизно однаковий чисельний порядок та кількість корупційних справ. Проте, з іншої точки зору, числові показники в рік приблизно однакові, що вказує на певну стабільність, але не показує реальні масштаби ураження від корупції.

Правоохоронці України зазвичай спочатку виписують протокол про корупційне порушення, а потім суди вже розбирають сутність відповідних порушень. Як наслідок із тих корупційних порушень що виявляються в Україні правоохоронними органами, більше половини не вдається довести корупційне правопорушення, або воно дійсно відсутнє у певній справі. Але це, звісно ніяким чином не показує загальний рівень ураження суспільства України від корупції.

Для з'ясування хоча б приблизного рівня ураження корупції на суспільство, різноманітними центрами проводяться дослідження серед населення. Це різноманітні опитування, де серед певної кількості респондентів (зазвичай біля 1000-2000 осіб) вони відповідають на поставлені запитання щодо цієї проблематики, та згідно цього відповідними центрами складається приблизний звіт, показуються приблизні статистичні дані.

Але, людина що приймала участь в подібному опитуванні на той момент могла стверджувати що не дає хабарі, а через деякий час у неї може статися (наприклад) в сім'ї нещастя, її близький родич потрапить у лікарню, і саме в цей момент у неї змінюються погляди на корупцію, вона починає розуміти, що якщо дати хабаря працівнику лікарні, то він зробить все можливе щобвилікувати дорогого тій людині родича, а якщо проявити принциповість, та звернутися до правоохоронних органів, то вони відповідно виконають свій обов'язок, але може наступити така ситуація що інші лікарі прийнявши до уваги цю ситуацію, лікуючи, не будуть при-

діляти старанної уваги щоб вилікувати цю людину. З цього слідує, що поступивши здавалося б правильно для себе людина робить гірше лише собі.

І таких прикладів можна уявляти безліч, із безліччю респондентів тому спиратися на вище описані статистичні дані, та користуватися джерелами статистики саме за цією тематикою не є актуальним, тому що не можливо з'ясувати навіть приблизний стан рівня корупції. Потрібно використовувати інші методи.

Залишилось розібратися з самим поняттям «Корупція», описати її, з'ясувати чому вона утворюється. Однією з причин сьогоденної неможливості з'ясування глибини проникнення корупції – це відсутність чітких меж, за якими можна з впевненістю стверджувати що у відповідний момент присутній корупційний злочин.

В статті 1 Закону України «Про запобігання корупції», написано складний термін, який не зовсім чітко описує саму сутність поняття корупції для розуміння з чим ми маємо справу.

Першим кроком більш детального розкриємо поняття терміну корупція. Введемо додатково відповідні, нижче наведені поняття:

Поняття «Угоди між людьми».

Якщо звернути увагу, можна помітити, що всі люди щодня взаємодіючи між собою, здійснюють так названі «угоди» між собою. Це, наприклад ми ходимо на роботу, обмінюємо свій час та працю, свої вміння, на ресурси що встановлені суспільством в виді грошей, а потім навпаки, ці гроші ми обмінюємо на те, що задовольняє наші потреби, і не тільки гроші.

Поняття «Особливий стан».

Також слід додати що існують певні групи людей, які мають можливості більше впливати на інших людей, або на ситуації на відміну більшості населення. Це як правило керівники, начальники, політики тощо. Вони отримують таку владу зазвичай після довгої кропіткої праці, що може тривати роками. Тому вони за інстинктивною спрагою більш спроможні на отримання неправомірної вигоди.

Наступним кроком встановимо, що між корупціонерами також стається певна угода, в результаті якої вони нечесним шляхом по відношенню до третіх сторін, використовуючи своє положення «особливий стан» отримують те, що задовольняє їхні потреби, приймаючи рішення на користь окремих, певних верств, а натомість, як правило, постраждалими виступають інші, при чому постраждалі, зазвичай про це навіть і не знають.

Із цього виходить що корупція — це угода, із використанням особливого стану одних сторін суб'єктів, для отримання нечесної вигоди інших суб'єктів, що шкодить третім суб'єктам, які не те що не можуть впливати на цю угоду, а зазвичай не знають про неї, та стають потерпілими внаслідок

угоди без їхнього впливу на те. Тобто корупція — це використання свого становища та одночасно обман.

Як правило, у корупційній угоді між певними суб'єктами, існує перша категорія що мають «Особливі обов'язки» (це такі що дають їм можливість впливати на інших, або мати більше можливостей за інших), друга категорія — це суб'єкт з певною проблемою що хочуть її вирішити будь-яким найвигіднішим та найшвидшим способом, та обов'язково третьої категорії, які як правило виступають потерпілими внаслідок такої угоди, та зазвичай вони про це не знають що вони потерпілі.

Так, визначившись із вищевикладеним, можна спробувати застосувати його на умовному прикладі, в сфері ремонту доріг. можна вбачити, що населення країни сплачує податок, уповноважені особи першої категорії вирішують купувати ремонтні матеріали у корпораціях що пропонують завищені ціни, а самі корпорації дають неправомірну вигоду (хабаря) щоб в подальшому отримати прибуток при цьому економлячи на ремонті за рахунок хабаря або отримання ще більшої вигоди. Як наслідок потерпілими виступають громадяни, які сплачують податки, а їздять на поганих дорогах.

Таких прикладів можна наводити безліч, із чого можна зробити висновки що не тільки Україна але і весь Світ глибоко уражений корупцією.

Тому, з впевненістю можна стверджувати, що корупція – це угода, між суб'єктами с особливими обов'язками та іншими суб'єктами внаслідок якої потерпають треті сторони.

Якщо застосовувати це поняття у повсякденній діяльності та спробувати встановлювати потерпілих внаслідок будь-якої угоди, можна висувати підозру у корупційній угоді більшості політиків та інших впливових уповноважених осіб що повинно значно розкрити приховані корупційні угоди.

Наступним кроком спробуємо розглянути на саму корупцію з точки зору психологічних чинників що закладені у кожній живій істоті.

Спробуємо описати процес корупції з точки зору психологічних інстинктів, описуючи їх поведінку та приймаючи її за аксіому. У кожного з людей присутня прага отримати вигідні матеріальні ресурси найлегшим шляхом. Так якщо певна людина знайде додаткове джерело прибутку на іншій роботі, її можна зрозуміти, вона хоче жити краще. Це твердження приймається як аксіома.

На прикладі тварин такі інстинкти також проявляються. Навіть якщо у дикій природі хижак який побачить мертву або поранену здобич, він не буде відмовлятися від безкоштовного або легко отриманого.

Спокуса до матеріального, закладена в кожній людині на підсвідомості що також можна прийняти як аксіому.

До корупційної угоди спроможна кожна людина що також приймається як аксіома. А вищевказані сторони що мають можливості більші ніж бі-

льшості людей, які отримали такі можливості внаслідок довготривалої праці, зазвичай інстинктивно швидше піддаються корупційним злочинам.

В уповноваженої особі виникає інстинктивна спокуса легкої наживи, а у проблемного суб'єкта виникає спокуса легкості що притаманна всім живим істотам.

Корупція лише полягає в тому що вони, задовольняючи свої потреби користуючись своїм повноваженням, ставлять у оманливе положення інших.

Висновки. Отже, фактичний рівень укорінення корупції встановити фактично не можливо, надавши поняттю «корупція» вище визначеного терміну та з'ясувавши що корупція виникає внаслідок інстинктивних та психологічних складових що притаманні живим істотам, щоб боротися з корупцією можливо лише за умови створення умов, за яких корупційні угоди були б просто не вигідними корупціонерам.

Список використаних джерел:

1. Жак Фреско. «Zeidgeist». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=iJneQqARKyA&t=22s>.
2. Індекс сприйняття корупції. URL: <http://cpi.ti-ukraine.org/#/>.
3. Портал МВС України Звіт про стан протидії корупції. URL: <https://mvs.gov.ua/uk/activity/statistika>.
4. Закон України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 № 1700-VII.
5. Індекс World Happiness Report (WHR). URL: <https://worldhappiness.report/ed/2020>.

References:

1. Jacques Fresco. "Zeidgeist". Access mode: <https://www.youtube.com/watch?v=iJneQqARKyA&t=22s>.
2. Corruption Perceptions Index. Access mode: <http://cpi.ti-ukraine.org/#/>.
3. Portal of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine Report on the state of anti-corruption. Access mode: <https://mvs.gov.ua/uk/activity/statistika>.
4. Law of Ukraine "On Prevention of Corruption" dated 14.10.2014 №1700-VII.
5. World Happiness Report Index (WHR). Access mode: <https://worldhappiness.report/ed/2020>.